

Gemeente Rotterdam
T.a.v.: College van B&W
Dhr. C.H. Jaeger, Algemeen directeur cluster Stadsontwikkeling
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
bestemmingsplannen@rotterdam.nl

Datum: 14 september 2017
Betreft: reactie op concept ontwerp bestemmingsplan "Maasvlakte 2 (2018)"
Ons kenmerk: PB 400/17.042

Geacht College,

Hierbij geeft de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) – mede namens Natuurmonumenten (NM), Zuid-Hollands Landschap (ZHL), Stichting Duinbehoud (SDB) en Rotterdams Milieucentrum (RMC) – haar reactie op het concept ontwerp bestemmingsplan "Maasvlakte 2 (2018)".

NMZH, NM, ZHL, SDB en RMC hebben een grote betrokkenheid bij de ontwikkeling van de plannen voor Maasvlakte 2, sinds medio jaren 90, en de discussie over de uitvoering in de Tafel van Borging PMR vanaf 2009. Ook werken zij met het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) en Deltalinqs aan de vermindering van de stikstofuitstoot door bedrijven en transport in de haven om daarmee in vulling te geven aan de dubbele doelstelling bij economie en natuur (Natura 2000), mede als onderdeel van het PAS (Programma Aanpak Stikstof). Maasvlakte 2 is daarbij een belangrijk gebied om zowel de mogelijkheden voor vernieuwing als de toch toenemende druk van bedrijvigheid en transport.

De milieuorganisaties zijn ook betrokken bij het vooroverleg sinds medio 2016. Tevens heeft de NMZH inbreng geleverd op een concept-stuk over duurzaamheid als basis voor de inhoud van het nieuwe bestemmingsplan.

De discussie over de inrichting van Maasvlakte 2 is dus niet nieuw. Dat blijkt ook wel uit de plannen zoals die op tafel liggen. Twee derde van de bestemmingen blijft ongewijzigd en toegewezen aan bestaande invulling (met name containers) en reserveringen voor container(uitbreiding), (biobased) chemie en (wind)energie. Een derde van de bestemmingen zijn nieuwe ontwikkelingen zoals maritieme offshore industrie en dienstverlening, en mogelijkheden voor biomassa (op/overslag). Tevens wordt duidelijkheid gegeven over de windlocaties op/bij de (harde en zachte) zeewering aan de NW-kant, de inrichting van recreatie en de aanlanding elektrische kabels vanuit windparken op zee.

Voor ons is van belang dat de duurzame ontwikkeling op Maasvlakte 2, via energietransitie van fossiel naar hernieuwbaar/biobased en via een circulaire economie, hand in hand gaan met een lage impact op de omgevingskwaliteit van mens en natuur. Daarbij staat het streven naar kwaliteit meer voorop dan de inzet op kwantiteit. Ook pleiten wij voor het instellen van een goed monitoring- en evaluatiesysteem dat de duurzame transitie en de effecten op de omgevingskwaliteit voor mens en natuur systematisch meet. Gericht op meerjarige planning voor 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045 en 2050. Onderstaand gaan wij nader in op deze aspecten.

1. Duurzame ontwikkeling, energietransitie en circulaire economie

Wij staan positief tegenover de inzet van het ontwerpbestemmingsplan (ontwerp-BP) om de duurzame invulling van industrie, op/overslag (containers) en transport verder vorm te geven en te concretiseren. Met betrekking tot containers is al een grote stap gemaakt. De invulling met duurzame energie en biobased chemie moet voor een groot deel nog vorm krijgen. De combinatie van aanlanding van windstroom, power-2-gas en chemie is daarbij een goede ontwikkeling voor Maasvlakte 2.

In het ontwerp-BP is aangegeven dat marktontwikkelingen op dit terrein zoals aangegeven in het vigerende bestemmingsplan minder snel gaan. Tevens is in het vigerende bestemmingsplan al ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen m.b.t. maritieme offshore industrie en dienstverlening. Daarbij gaat het enerzijds om de mogelijkheid om in te spelen op de bouw van offshore windparken in de Noordzee door de bouw en assemblage van grote windturbines. Anderzijds betreft het de ontmanteling en hergebruik van platforms voor de olie- en gaswinning op de Noordzee.

Om flexibeler in te kunnen spelen op marktontwikkelingen in het voorliggende ontwerp-BP is ervoor gekozen om terreinen voor biobased chemie en raffinage, circulaire economie en maritieme industrie minder hard vast te leggen. Wij kunnen ons vinden in een meer flexibele aanpak, maar vinden dat de ontwikkeling van duurzame, biobased chemie en raffinage niet mag worden overschaduwd door genoemde maritieme activiteiten op Maasvlakte 2. De druk om maritieme activiteiten meer ruimte te geven is groot vanwege de toegenomen planning en bouw van windparken op de Noordzee. Daarbij zijn ook beelden gepresenteerd voor de invulling van een groot deel van de Noordzee met windparken (o.a. Maarten Haaijer e.a.). Bij maximale invulling hiervan zouden mogelijk alle terreinen in de havens nodig zijn voor de uitvoering. Wij pleiten er voor duidelijke grenzen te stellen voor maritieme activiteiten en hiervoor ook geen afwijkingen toe te staan.

Verder vinden wij het belangrijk dat bij de verdere duurzame ontwikkeling van Maasvlakte 2 en het streven naar van Duurzame Haven 2030”(Havenvisie) - met de onlangs ingezette route van “Energietransitie 2050” – goed rekenschap gegeven wordt van de rol die de haven wil spelen op de wereldmarkt en de regionale markt in (NW)Europa. Mede in relatie tot onzekere ontwikkelingen in de VS, o.a. m.b.t. wel/geen toevoer van schaliegas en de druk van VS-bedrijven (“America first”).

Wij vinden dat de brede inzet (doelen/ambities) op duurzaamheid op Maasvlakte 2 en in de gehele haven leidend moet zijn.

Eén concreet aspect daarvan is de inzet op biomassa op Maasvlakte 2, inclusief op- en overslag, als biobased grondstof voor chemie/raffinage en energievoorziening. Het gaat daarbij met name om hout(pellets) uit VS en Canada. Wij vinden dat hiervoor duurzame criteria moeten worden gehanteerd en dat dit ook in het ontwerp-BP wordt vastgelegd.

In het ontwerp-BP wordt aangegeven dat gerekend wordt met verschillende scenario's om in te spelen op marktontwikkelingen: "Fossil Forward" (hoge groei/lage transitie), "Conservative Carbon" (lage groei/lage transitie), "Lean&Green" (lage groei, hoge transitie) en "Green Unlimited" (hoge groei/hoge transitie).

Het is goed om scenario's te gebruiken bij het oriënteren op de verschillende ontwikkelingen in markt, economie, technologie, innovatie. Wij vinden het zeer belangrijk sturing te geven aan een transitie naar een duurzame en circulaire Maasvlakte 2 als onderdeel van de Rotterdamse haven. En na te gaan welke instrumenten daarbij het meest effectief zijn. Waarbij zowel HbR, overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties als omwonenden betrokken zijn. Als natuur- en milieuorganisaties zijn wij daar bij betrokken en willen dat blijven.

Daarvoor is het wel nodig dat in het ontwerp-BP vergaande doelen en ambities worden vastgelegd. En vervolgens goed worden gemonitord, met de mogelijkheid om bij te sturen, gerelateerd aan (tussen)doelen op korte, middellange en lange termijn (2020-2025-2030-2035-2040-2045-2050).

Wij sluiten ons, in het verlengde hiervan, aan bij de conclusie over duurzaamheid van het op 13 september 2017 verschenen voorlopige toetsingsadvies van de Commissie MER:

De Commissie adviseert de gemeente om bij het besluit over het bestemmingsplan een inschatting te geven van het doelbereik van haar acties gericht op duurzaamheid en daaraan gekoppeld een beschouwing te geven over de mogelijkheid om dwingender (doel)voorschriften in het bestemmingsplan of vergunningen op te nemen.

2. Luchtkwaliteit en gezondheid

In het ontwerp-BP en MER wordt aangegeven dat de emissies voor NO_x en fijn stof (PM₁₀/PM_{2,5}) toenemen, maar dat wordt voldaan aan de wettelijke normen. Hieraan wordt de conclusie gekoppeld dat de extra luchtmaatregelen uit het vigerende BP (eisen wegtransport en scheepvaart) niet meer nodig zijn. Wel wordt aangegeven dat gemeentelijk beleid hier nog wel kan vastleggen welke luchtmaatregelen nog in stand blijven. Tevens wordt aangegeven dat de scheepvaart een grote invloed heeft op de luchtkwaliteit op en rond Maasvlakte 2 en dat wordt gewerkt aan schone, duurzame scheepvaart via onder meer financiële prikkels (o.a. havengelden via Clean Shipping Index). Tevens wordt in internationaal scheepvaart overleg (IMO) gewerkt aan "Emission Control Areas" met eisen voor emissies voor stikstof en zwavel. Invulling van de gerealiseerde afspraken met fors lagere normen voor zwavel en stikstof gaat relatief langzaam.

Daarom is nodig om meer druk uit te oefenen op verdergaande verduurzaming van de scheepvaart (verandering techniek, aandrijving, brandstof). Wij vinden dat het ontwerp-BP hier meer aan moet bijdragen.

Wij zijn van mening dat bij de luchtkwaliteit niet alleen moet worden gekeken naar de huidige wettelijke eisen, maar ook naar de feitelijke luchtkwaliteit in de Rotterdamse regio, vanuit de achterliggende noodzaak voor de gezondheid van mensen. Het is namelijk duidelijk dat, ondanks internationale normen, nog steeds aantasting van de gezondheid plaatsvindt, zoals o.a. door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is aangetoond. De WHO geeft aan dat 'veilige' normen (streefwaarden) op ongeveer de helft van de huidige normen liggen.

Verdere druk op vermindering van luchtmissies blijft dus wel degelijk nodig. De rechtszaak die Milieudefensie op 7 september 2017 heeft gewonnen ondersteunt dit volledig. De rechter oordeelde dat de Nederlandse staat onvoldoende doet aan schone luchtkwaliteit en per direct extra stappen moet nemen om luchtvervuiling terug te dringen. Deze uitspraak heeft ook mogelijke consequenties voor Maasvlakte 2.

Kunt u aangeven hoe dit ontwerp-BP bijdraagt aan het extra terugdringen van de luchtverontreiniging en het ontwerp-BP zich daarbij verhoudt tot deze uitspraak. Hoe gaat u in het verder traject van het ontwerp-BP hierop anticiperen.

3. Stikstofdepositie en natuur

De duinen in de omgeving van de Maasvlakte 2 zijn waardevolle natuurgebieden (Natura 2000) met een grote gevoeligheid voor stikstof. Het PAS regelt sinds medio 2015 de 'afstemming tussen ontwikkeling van economie en de gevolgen van stikstof voor de natuur'. Dat betekent enerzijds grenzen aan de mogelijkheid om stikstof te emitteren in de lucht en anderzijds beheersing van de stikstofwaarden in de Natura 2000-gebieden om de biodiversiteit te behouden of te laten herstellen.

Via de AERIUS-instrumenten (monitor, calculus) in de PAS worden per gebiedsdeel ("hexagoon") in de Natura 2000-gebieden bijgehouden welke 'ontwikkelingsruimte' aanwezig is, in relatie tot de kritische depositiewaarde. In het PAS is het hele Rotterdamse havengebied aangewezen als prioritair gebied voor de toewijzing van depositiewaarden. Verder is bij de besluitvorming over Maasvlakte 2 in 2008 ook compensatie afgesproken en gerealiseerd over herstel in Kapittelduinen.

Op dit moment echter is er een impasse tussen HbR en provincie Zuid-Holland over de invulling van de PAS-verplichtingen in relatie tot van Maasvlakte 2. Er ligt een stop op verdere ontwikkelingen. Daarover wordt nader onderzoek gedaan. In het ontwerp-BP wordt hier evenwel niet dieper op ingegaan. Gesteld wordt dat gezien de trage ontwikkeling van de invulling van Maasvlakte 2 in de lopende (2015-2021) en toekomstige (2021-2027) PAS-periode voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de te plannen activiteiten in de loop van de verdere invulling van Maasvlakte 2. Er is echter wel sprake is van toename van de stikstofdepositie. Wij zijn van mening dat eerst meer helderheid moet worden verkregen over de compenserende maatregelen om de toename van stikstofdepositie tegen te gaan.

Het ontwerp-BP mag niet vooruitlopen op de huidige impasse en het feitelijke oordeel over de natuursituatie in de omliggende Natura 2000-gebieden. Een handicap daarbij is dat het lokale stikstofmeetnet is gestopt.

Verder zijn dit jaar door de Raad van State prejudiciële vragen aan het Europese Hof van Justitie gesteld m.b.t. de juridische houdbaarheid van het PAS. Mocht daaruit blijken dat het PAS in strijd is met de Habitatrichtlijn, dan valt dus ook de juridische basis van dit bestemmingsplan weg met het oog op stikstof. Het lijkt ons belangrijk dat ook rekening wordt gehouden met deze situatie en de juridische consequenties voor Maasvlakte 2.

Natuur en nieuwe locatie ontmoetingscentrum.

Over de verplaatsing van het ontmoetingscentrum van oostelijke naar westelijke (kustlijn)kant van Maasvlakte 2 zijn een aantal locatie onder de loep genomen. Hierover is overleg geweest met het Zuid-Hollandse Landschap vanwege de mogelijke aantasting door wandelaars van natuurwaarden aan de zuidkant van de Maasvlakte. HbR geeft aan dat dit in noordelijke richting wordt bijgesteld om aan natuureisen te voldoen. In het najaar van 2017 wordt hierover een beslissing genomen. Wij vinden het positief dat dit in overleg gebeurt, maar zullen in een later stadium een definitief standpunt innemen.

4. Verkeer en infrastructuur

In het ontwerp-BP wordt uitgegaan van de totstandkoming van de Blankenburgtunnel. Dat is evenwel nog geen gelopen race, er ligt nog een beroepszaak bij de Raad van State. Ingesteld door natuur- en milieuorganisaties en omwonenden.

In het ontwerp-BP wordt ook aangegeven dat de bereikbaarheid van Voorne-Putten een bekend knelpunt is. Met name door de "autonome groei" (o.a. Blankenburgtunnel!) neemt de bereikbaarheid verder af. Wij constateren hierbij, nogmaals, dat de effecten van de aanleg van de Blankenburgtunnel ongunstig waren vergeleken met de Oranjetunnel, m.b.t. Maasvlakte 2. Een andere insteek van de tunnelinfrastructuur is volgens ons nog steeds gewenst.

Met vriendelijke groet,

Mede namens: Natuurmonumenten, Het Zuid-Hollands Landschap, St. Duinbehoud en het Rotterdams Milieucentrum

A.P. Ouwehand
Directeur

